

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS AREMDS PSALM 105:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr K. Farnhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr J. C. Ruffmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.

Tel. No 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.

Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Opvoeding en Gezag, V. — Uit de Schrift: Mg is gegeven alle macht (Matth. 28:18). — Kerkelijk Leven: Rapport inzake het Vrouwenkiesrecht, H. Nog buitengaats. — De Geref. Studentenbeweging, IV. — Pop.-Wet. Schetsen: „Karel ende Elagast“ — „a geestelijke riddersroman, II. — Literatuur en Kunst: Kingmans, Toen de wolven samenpakten. — Opvoeding en Onderwijs: De Vergaderingen in de Pauschweek. — Uit de Buitenl. Kerken. — Pers. schouw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

OPVOEDING EN GEZAG.

V.

In ons laatste artikel willen we nog de kwestie onder het oog zien, of in onzen tijd niet meer dan ooit de eisch moet worden gesteld, dat men met alle mogelijke middelen het gezag handhave.

We kunnen wel heel braaf allerlei klachten aanheffen. We kunnen wel heel degelijk en deugdelijk zuchten over het tuchtelooze van onzen tijd, maar de vraag mag gesteld, of we geen andere taak hebben.

Want wat kunnen we dikwijls merken? Dat de menschen, die zoo vol van klachten zijn over het verbroken gezag en over den verloren invloed van macht en aanzien, ook zelve in eigen gezin dat gezag niet wisten te handhaven.

Er zijn er, die den mond vol hebben van onze slechte scholen, van gebrek aan tucht op de Universiteiten zelfs, en die zelve hun kinderen allerminst hielden onder de tucht; terwijl toch immers de tucht in huis eene der grondzulen is, waarop alle tucht is gebouwd.

Men vergeet nimmer, dat men heel goedkoop kan praten over hem, die over de kinderen, de jonge menschen, of ze dan scholier of student zijn, zoo slecht de tucht handhaven, maar dat in al dergelijke gevallen, waarin van een gebrek aan tucht wordt gesproken, eerst eens moet worden nagegaan, of het gezin, waaruit de betrokkene komt, wel een gezin is, waarin de tucht op de rechte wijze werd geoefend.

Des te meer moet het gezin zichzelf wachten voor de verbreking van den band van de tucht, wijl in onzen tijd de samenleving vol is van de gevaren der tuchteloozheid.

De autoriteit van hetgeen geen gezag heeft in zichzelf is zoo heel erg groot. Zoals in elke samenleving, die het beeld vertoont van een oude cultuur, zoo is het ook in de onze; niet naar innerlijke waarde, maar naar uiterlijke houding gaat men zoo spoedig oordeelen.

Maar het is niet alleen de uiterlijke houding, die verbiedt schijn af te dwingen.

Daar is een andere factor.

Het is heel moeilijk voor een samenleving, het juiste midden te bewaren tusschen de waardeering voor het gemeenschappelijke (sociale) en het individuele.

Nu ligt, of liever: lag er sinds lang in onze samenleving de sterke tendenz naar het algemeene, het sociale, het uniforme meteen. Dat is geen synoniem feitelijk. Maar men is dwaas genoeg geweest, het synoniem te maken.

Sociaal leven beteekende voor groote groepen van onze medemenschen dit, dat men de dingen deed naar een bepaald model. Wie werkelijk sociaal wilde voelen, had niet het recht, eigen gaven en krachten op zijn wijze in dienst te stellen van het algemeen, neen, — het moest op een wijze, zoals een hond of een vereniging had voorgeschreven. Het leven werd gereguleerd. Niet alsof nu dit enkel in de kringen van „arbeiders“ het geval zou zijn. Neen, ook het groote leven, en het wereldje, waarin slechts enkelen onzer medemenschen zich bewegen, werd aangesteld door de kwaal, die de persoonlijkheid doodde. Trust en kartels lieten betrekkelijk weinig van persoonlijke vrijheid, van het typische en eigene in den mensch over. Al meer werd de mensch van onzen tijd het „kuddedier“.

Daarlegen nu kwam een eigenaardig verzet.

Men riep weer om de rechten van den individu. En ons maatschappelijk leven, dat vooral in de steden is ingesteld op het „kuddedier“ zijn van

den enkeling, bracht mede, dat op ander erf de mensch des te meer zichzelf wilde nidleven. Men gaat roepen om de rechten van het gemoed. Op zichzelf kiest. En tot op zekere hoogte zeer te waardeeren.

Maar betreurenswaardig is het nu, dat ook zij, die nu deze rechten van den enkeling naar voren brengen, en die zeggen voor het goed recht van de persoonlijkheid op te komen, weer zeer eenzijdig zijn. Ibsens figuren en Hauptmanns helden zijn in wezen de menschen zonder staar. Zij zijn groot, maar kunnen ook niet vinden hun evenwicht, zij vinden niet hun taak jegens de samenleving, en daarom gaan ze feitelijk als eenlingen onder.

Harmonische figuren zijn het dan ook niet, die het allersterkst tegen den invloed van onze „verintellectualiseerde en versocialiseerde“ samenleving ten velde trekken. Zij zijn op hun beurt de menschen, die vergeten, dat ook het verstand en ook de wil van den mensch rechten heeft; zij, op hun beurt vergeten, dat zij ook aan de samenleving verplichtingen hebben, evenzeer als de samenleving dit heeft aan hen.

Zij evenwel houden datgene, wat ze openbaren, voor een goed recht van hun individualiteit. Toch ben onrecht. Want wat ze doen is geen individualiteit dienen, maar het is het naar voren brengen van het subjectieve; en met dien naam van individualisme mag hun doen eigenlijk niet worden bestempeld, daar in het begrip individu toch steeds zit de gedachte aan de samenleving met welke elk individu zoo nauw is verweerd. Veeleer spreken we van subjectivisme, omdat men met het objectieve en buiten het individu staande niet wil rekenen.

Dit subjectivisme nu, goeddeels reactie tegen een onnatuurlijk gesocialiseerd leven, wordt uitgeleefd juist op het terrein van het godsdienstige en het zedelijke. Dat is wel te begrijpen. Immers op gewoon maatschappelijk erf is zulk doen niet wel mogelijk. Het bezorgt den subjectivist geen gering nadeel, wanneer hij zich daar niet schikt naar den gang van het werk, en wanneer hij niet meeloopt in den tredmolen van het alledaagsch leven.

Meermalen komt het dan ook voor, dat menschen, vooral jonge menschen, die op hun kantoor of hun werkplaats alleszins bruikbare typen zijn, en die uitnemend hun best doen, op het terrein van het zedelijke en het religieuze zich allerlei vrijheden veroorloven, en zich allerlei persoonlijke „verlofjes“ toeëigenen.

Door de ontkenning evenwel van het sociale element in zedelijkheid en religie, komt allereerst de kerk en de algemeene (vaderlijke) zede in het gedrang. Het is gemakkelijker om de tuchtelooze zelfhandhaving te wagen tegen de kerk en tegen de traditioneele levenshouding, dan tegen datgene, wat de boterham moet brengen. Het is wel droevig, maar het is nu eenmaal zoo.

Niet alleen dus is er het gevaar voor onzen tijd, dat de menschen afgaan op uiterlijk vertoon, maar er is ook het zeker niet minder groote gevaar, dat het gezag dat zich steeds op een of andere wijze min of meer sociaal uit, juist om zijn sociaal karakter wordt genegeerd.

De rechten van den individu worden dan beleed in grenzeloos subjectivisme.

Daar is nog een andere factor, op welken we de aandacht moeten vestigen.

Als reactie tegen een zeer strenge opvoeding, wilt ge, de opvoeding met de plak kwam er een neiging naar het meer milde en meer vrije. We doen niemand te kort, wanneer we zeggen, dat bv. Jan Ligthart zijn sporen juist op dit terrein heeft verdiend. Deze geest van „vrije tucht“, van „vrije orde“ enz. dringt al meer door. De idee, die er achter dit verschijnsel ligt, is niet kwaad. Maar er zijn twee dingen sterk te bejammeren. In de eerste plaats, dat elk nieuw verschijnsel het type van „het doorlaan“ vertoont in zijn eersten tijd. Zoo ook hier. De menschen kunnen klaarblijkelijk niet het even-

wicht bewaren tusschen tucht en vrijheid. En in de tweede plaats valt deze beweging juist samen met die andere van het subjectivisme.

En het funeste daarbij is, dat de school zich niet steeds heeft afgevaardigd, of men ook onder bepaalde omstandigheden een maatschappelijk kwaad kan doen, door zoo maar, in een paar jaar feitelijk, een geheel nieuwe wijze van tucht-oefening te willen doorvoeren. Want wat is nu het geval? Dat er meestentijds geen harmonie noch overeenkomst bestaat tusschen de wijze, waarop thuis de tucht over de kinderen wordt gehandhaafd, en de wijze, waarop men op school zulks poogt te doen. Hier vrijheid en jovialiteit. Ginds maar al te vaak de strenge eisch tot gehoorzaamheid en de onverbidde gelding van vaders woord. Dat maakt, dat er een zekere minachting kan komen voor de houding thuis. Men vindt als kind — zijne majesteit! — dan aldaar, dat „ze thuis nog zoo vreeselijk onderweesich zijn“, dat daar „ook niks mag“. En ieder lezer kan het verder invullen. Het erge gevolg is dan, dat hier dan het gevaar bestaat, dat men ook voor de beginselen van vader en moeder wat minder respect krijgt. Voeg daarbij hetgeen we zeiden omtrent het type van dezen tijd, en ge verstaat, dat het zoo heel goed mogelijk is, dat met vijftien à zestien jaar thuis vader den kost verdient, moeder het werk doet, en het kind alles te zeggen heeft.

Nu zijn sommige ouders op eergerijke wijze hieraan zelf schuldig. Door de fouten te maken, die we in vorige artikelen mogelijk stelden, maar ook doordien ze zelve onder de bekoring schijnen te zijn van de hoogheid van hun eigen spruit.

Heel veel ouders schijnen maar niet te willen gelooven, dat die oude Nederlanders nog zoo dwaas niet waren, toen ze uitspraken: „elk meent zijn uil een valk te zijn“.

Ouders moeten verstaan, dat zij steeds in alle opzichten de meerdere zijn van hun kind.

In alle opzichten!

„Maar“, zoo hoor ik zeggen, „als je kinderen dan veel meer weten, dan jezelf weet? Als ze dan zoo ijselijk geleerd worden?“

Wel, de christelijke opvoeding moet van meet af aan ter wille van haar eigen bestaan, ter wille van het GEZAG, dit den kinderen geven te verstaan, dat men niet iets beteekent door hetgeen men weet, maar dat men (door genade) alleen iets beteekent door hetgeen men is.

En dat, niet om er trotsch op te zijn — want het is genade — maar om er God mee te dienen.

Nimmer hebben ouders dan ook een soort houding van „onderdanige dienaar“ tegenover hun kinderen aan te nemen. Nimmer hebben ze te zeggen: „ja, maar ons kind weet al zooveel“, of: „hij zit al in de vijfde klas H. B. S.“, of iets dergelijks. Als ik anders niet van uw kind weet, vader en moeder, dan kan het nog best zijn, dat hij — ik spreek op menscheijke wijze — het grootste prulletje is, dat er rondloopt.

Wat Uw kind ook is — gij blijft ouders.

En uw kind blijft kind.

Eat nu dit gezag, dat de opvoeder over het kind heeft te oefenen, niet mag en niet moet worden uitgeleefd op ruwe, onwijze manier — daarover spraken we reeds eerder. De opvoeder heeft rekening te houden met de heiligheid van zijn werk, en hij heeft met alle wijsheid, die God hem gaf, op de beste wijze zijn taak te vervullen. In heel zijn leven moet dan ook het kind zien, dat hij in alle groote dingen de meerdere is. De meerdere in ervaring, de meerdere in wijsheid, de meerdere in kracht des geestes; ook: de meerdere in liefde — en bovenal: de meerdere in geloof en heiligmaking. Weer niet om het kind met zijn minderheid „klein“ te maken — dat zou de Farizeër doen — maar om het kind op die wijze te geven steun en kracht en leiding. Een haken moet de opvoeder zijn voor het kind. Ook tegelijk een hoefvast. Evenzeer een vriend. En onder dat alles moet vader toch blijven een vorst en moeder

Kerk ge-
ominsde
vervoeren.

heid, uit
aanwijzing
te gaan.

beeloten
redkant.
ring.

te Wer-

kman to

Parochie-
sehn.

Alphen

Wes-

Alphen

Reformatie",

sympathie dit

1, wilt ook uw

VERTENTIEN

zenden. :

NO- EN

IANDEL

IPPEN

straat 42

HAAG

prachtig

n elk genre

ken prijs.

REEDS

SCHAPPIJ

(a). Economisch

blad

?

H. AMELINK

Redacteur:

SANDERS

king van vele

de personen

dan nog heden

ers aan de

DECEA - HOORN.

1 weekblad is het

Christelijksoel-

in ons land en

— per kwartaal.

in hoofdartikelen

omische vragen,

wingen over de

ides, laat het licht

en bedrijfs-

igen kring, bevat

h financieel-ecul-

dent, een revue

chappelijk leven",

g „Pers-en Pole-

ick „Vrouwenbe-

ragenrubrick“ enz

ang geeft o.a. Dr

n studies over

ling van de rijpere

igd".

rzorgd, zoo goed-

t, met zoo rijken

in elk christelijk

i thuis.

n een abonnement

immers aan!